

Mezőgazdasági vállalkozásokkal
kapcsolatos Európai Unió támogatási
rendszer a baromfi ágazatban

Hegedűs Zsolt

Honlap: www.HegeNet.hu

Kecskemét, 1999. november 2.

/Ver.1.4/

1. Bevezetés

Az Európai Unió napjaink legjelentősebb baromfihús előállító gazdasági hatalmai közé tartozik, a sorrendben csak az Amerikai Egyesült Államok előzi meg. Az utóbbi években látványos módon vált a korábban kissé lebecsült baromfihús egyre népszerűbbé mind a fejlett, mind a fejlődő világ országaiban. Ezzel a folyamattal összhangban folyamatosan nőtt a baromfihús termelése az EU-ban is, és a nyolcvanas évek közepén még 5,5 millió tonnás produktum a kilencvenes évek végére megközelítette a 9 millió tonnát. A fogyasztás ennél valamivel alacsonyabb, az Unió baromfihús termelésének mintegy 8-10%-át exportálja, míg az 5 millió tonnához közeli tojás termelés csak 1,2%-kal haladja meg a saját szükségletet. A magyar baromfi ágazat a Közösségének kb. 4%-át jelenti hús, illetve 1,3%-át tojás tekintetében, ezen arány megváltozása a közeljövőben nem várható.

Míg a fejlődő országokban a termék növekvő népszerűsége elsősorban annak köszönhető, hogy az intenzív technológiák és a kedvező éghajlati viszonyok eredményeképp olcsón lehet nagy mennyiségű tömegélelmezési cikket előállítani, az Európai Unió országaiban a fogyasztók inkább a baromfihús nyújtotta különböző előnyöket ismerik el, mint zsír- és koleszterin-szegény, gyorsan és könnyen elkészíthető, konyhakész ételek alapanyagát. Ugyancsak a fejlett országokban volt tapasztalható az a jelenség, hogy a fogyasztók „biztonságos” élelmiszer féléket keresve tömegesen fordultak el a többi, különböző állategészségügyi válságokkal sújtott húságazattól (BSE-krisis a marha-, sertéspestis, valamint száj- és körömfájás a sertéságazatban), amivel pótlólagos keresletet teremtettek a baromfi termékek iránt. Ennek hatására a kilencvenes évek második felére az EU baromfi ágazata termelés és fogyasztás tekintetében megelőzte a marhahús ágazatot, a baromfihús pedig immár a sertéshús utáni legnépszerűbb húsfélének számít.

2. A baromfi ágazat piac szabályozása

Ez a váltás egyben annak is bizonyítéka, hogy az állami beavatkozásoktól mentes, a piaci törvények által irányított ágazatok sikeresebben működhetnek, mint a túlszabályozott, kötött mechanizmusok irányította termékpályák. A Közös Agrárpolitika rendszerén belül ugyanis a marhahús szektor (hasonlóan a tej, vagy gabona szektorhoz) az úgynevezett „kötött piacsabályzású” ágazatok közé tartozik, ahol a termelők megfelelő jövedelemszintjét rendszeres intervenciós beavatkozások (központi felvásárlások és magántárolási akciók), továbbá különböző támogatások (speciális húsmarha prémium, borjas tehén, illetve egyéb prémium fizetések) hivatottak biztosítani, míg a „könnyű piacszervezésű” baromfi ágazat rendtartása az előbbieken felsorolt, vagy ahhoz hasonló intézkedéseket nélkülözi. A mesterséges beavatkozások hiányában a Közösségen belül a baromfi piaci árak szintjét - eltekintve a termelés legfőbb költségtényezőjének, a szemestakarmánynak az árától - közvetlenül a mindenkorin kereslet és kínálat egymáshoz viszonyított aránya határozza meg. A Közös Agrárpolitikán belül nem minden húságazatra dolgoztak ki piacsabályozási rendszert (nincs ilyen jellegű piacsabályozás pl. a nyúl vagy a galamb esetében), de a létezőek közül a baromfié a legegyszerűbb és legáttekinthetőbb. Magára a termelési folyamatra nagyon kevés

szabályozóelem vonatkozik, ráadásul ezek döntő többségükben nem a szó szoros értelmében vett piacszabályozási, hanem állategészségügyi, állatvédelmi előírások.

Az Európai Gazdasági Közösségben 1976 júliusában vezettek be először közösségi szintű piacszabályozási rendszert (más néven közös piaci rendtartást, vagy közös piacszervezést) a baromfi és tojás ágazatban. Ez volt az az időszak, amikor a fontosabb agrárágazatok (gabona, tej, marhahús) szabályozó rendszereit kidolgozták. A baromfi ágazat rendtartását azonban a hetvenes évek közepén felül kellett vizsgálni és újra kellett fogalmazni a meghatározó jogszabályokat. A jelenleg is érvényben lévő rendszer alapjait 1975-ben fektették le. Annak ellenére, hogy a baromfihúsról, illetve a baromfitojásra két külön jogszabály született, az új piacszabályozási rendszer egységes egészet alkot és gyakorlatilag ugyanazon elemeket alkalmazza mind a baromfihús, mind a tojás esetében. A két úgynevezett „alaprendelet” szövege nagyrészt azonos, a szétválasztás részben a rövidebb terjedelemmel, illetve az ebből fakadó könnyebb érthetőséggel és kezelhetőséggel magyarázható.

Az Európai Unióban a tojás közös piacszervezése a friss, illetve tartósított héjas baromfi tojásra, a friss, illetve tartósított héj nélküli tojásra és az emberi fogyasztásra alkalmas tojás sárgájára terjed ki, míg a baromfihús piaci rendtartása alá az élő baromfi, a baromfihús, és az emberi fogyasztásra alkalmas belsőségek (frissen, hűtve, fagyasztva, vagy tartósítva), a feldolgozott termékek, továbbá a baromfizsírok tartoznak. (A szabályozás alapvetően nem tesz különbséget az egyes baromfi-félék között, bár természetesen különböző baromfi húsa, tojása nem keverhető.) Az alaprendeletek kizárják a piaci intervenciók intézkedéseit minden formájában, azaz a közvetlen állami felvásárlásokat, és a piaci szereplők saját termék-raktározásának finanszírozását. Az EU az ágazattámogatását kizárólag a kereskedelmi folyamatok egyszerűsítésén és ésszerűsítésén, egészen pontosan a kínálatnak a kereslethez történő igazításával kívánja megvalósítani. Ennek érdekében a következő eszközök alkalmazására nyújt lehetőséget: a termelés, a feldolgozás és a forgalomba hozatal jobb szervezését elősegítő intézkedések, rövid és hosszú távú termelési előrejelzések készítése, a piaci árszínvonal változásának nyomon követése.

Az első két, kissé általános megállapítás - melyek valójában a rendtartás meghatározó jelentőségű eleméről szólnak - a későbbiekben konkrétabb megfogalmazást is nyer: a piacszerzés hatálya alá tartozó termékekre, pontosabban azok egy részére vonatkozóan olyan forgalmazási szabványokat kell kialakítani, melyek elsősorban a minőség és súly szerinti osztályozással, csomagolással és jelöléssel, tárolással, szállítással és értékesítéssel kapcsolatosak. Mindezen előírások végső soron olyan egységes belső piac kialakítását célozzák, melyen a szabályozás tárgya nem a termelési folyamat, hanem az ágazat előállította termékek forgalomba hozatala. A részletes követelményrendszer betartása közvetlenül is garanciát nyújt a fogyasztók számára, de áttételesen ugyanilyen hatást eredményez az egységes piaci versenykörnyezet létrehozása, amelyben minden termék azonos elvárásoknak kell megfeleljen. A baromfi ágazat esetében a Közös Agrárpolitika kialakításakor megfogalmazott célok közül nem annyira a termelő, sokkal inkább a fogyasztó érdekeire helyeződik a hangsúly.

Végiggondolva a fenti, kissé „ködös” megfogalmazást, látható, hogy a baromfi ágazatban dolgozó termelőknek az EU-csatlakozás nemcsak a jelenleg érvényben lévő támogatási rendszer végét jelenti, hanem minden a termelést elősegítő, vagy a piaci zavarok (túlkínálat, alacsony árak) orvoslását hivatott támogatás megszűnését. Az Európai Unióban ugyanis a baromfi ágazat gazdasági szereplői közül csak a Közösség határain kívül, úgynevezett „harmadik országokban” értékesítő kereskedők egy része kap viszonylag

alacsony, ráadásul évről-évre fokozatosan csökkenő mértékű export-támogatást. A termékpálya többi résztvevője kizárólag a saját erejére kell támaszkodjon. Ennek elsődleges oka, hogy az EU baromfi termelése támogatások nélkül, a piaci viszonyok közepette is hatékony, továbbá a termelés egyes fázisainál fellépő komoly környezeti terhelés miatt nem kívánják elősegíteni az előállított mennyiség növekedését. Az ágazat viszonylag magas környezetszennyezése miatt került sor arra, hogy 1998 végén a holland kormány 2000-ig megtiltotta a vállalkozóknak a termelés bővítését, holott Közösségi szinten az EU nem korlátozza a baromfitermelést. Az ágazat termelői csak nagyon szűkös támogatási formákat vehetnek igénybe. Ilyen pl. a fiatal gazdáknak nyújtott segítség első vállalkozásuk alapításakor, illetve egyes, a termelést nem növelő - elsősorban környezetvédelmi célú - beruházások is jogosultak központi hozzájárulásra. A versenyszabadság sértetlensége érdekében azonban minden további támogatási forma tiltott.

Milyen előnye származik akkor a magyar gazdáknak az EU tagságból? Hazánk csatlakozásával termelőink a többi tagállam termelőivel azonos versenyfeltételek közé kerülnek. Több olyan tényező említhető ugyanakkor, amely a hazai ágazat versenyképességét növeli. Ezek közé sorolhatók pl. Magyarország kitűnő gabonatermelési adottságai, hiszen az olcsó és jó minőségű szemestakarmány a termelés legmeghatározóbb tényezője, de megemlíthetők a kedvező klimatikus viszonyok is. A takarmány-költség mellett a második meghatározó tényező a piac, azaz a kereslet. A baromfi az egyetlen húsféleség Magyarországon, melynek fogyasztása az elmúlt 10 évben emelkedett, ráadásul kizárólag ezen húsféle egy főre jutó fogyasztásában előzzük meg az Európai Uniót. Exportlehetőségeink is kedvezőek: főbb versenytársainkkal szemben (Franciaország, Spanyolország, Hollandia) az ország közel fekszik a volt Szovjetunió utódállamaihoz, amelyek jelentős baromfihús behozatalra szorulnak, s gazdasági helyzetük normalizálódásával vásárlásaik a jövőben minden valószínűség szerint tovább növekednek majd. A csatlakozás egyik legnagyobb előnyét azonban minden bizonnyal az jelenti, hogy a Közösség belső határainak megszűnése egyúttal a vámok és egyéb korlátozások felszámolását jelenti. E-tagállammá válásunk után baromfi termékeink szabadon értékesíthetők lesznek a nyugateurópai országokban, márpedig jelenleg is ebbe a térségbe irányul az ágazat exportjának több mint kétharmada. Rendelkezésre áll a megfelelő minőségű tenyészállomány, és a kialakult integrációs viszonyok is kedvező alapot szolgáltatnak a sikeres termeléshez. Végül, de nem utolsósorban számítani lehet a magyar gazdák közmondásos szakértelmére, és munkaszeretetére.

3. Forgalmazási-értékesítési követelmények

Mint említettem, a baromfihúsra és tojásra vonatkozó közös piacszervezés vezérlő elve, hogy a piaci folyamatokat, illetve az árak alakulását elsődlegesen a kereslet és a kínálat határozza meg. Hasonló elven alapul a sertéshús piacsabályozása is, ott azonban az EU fenntartja magának a jogot, hogy súlyosabb piaci zavarok, illetve nagyobb mértékű árcsökkenés esetében beavatkozzon, és támogatást nyújtson a termékpálya egyes szereplőinek. A baromfihús és tojás ágazatban ilyesmire nincs lehetőség, a rendtartás ugyanakkor egységes követelményeket állapít meg az ágazat termékeire (mintegy „szabványosítja” őket), s ezzel láthatóvá teszi kereskedelmüket. Is. Ezeket a részletes előírásokat nevezzük forgalmazási-értékesítési követelményeknek, melyeknek a baromfi ágazatban alkalmazott változata egyike a legaprólékosabban kidolgozott hasonló

rendszereknek. Ezek az előírások egyaránt vonatkoznak a belső piacon, tehát az EU tagállamokban előállított, illetve az importból származó termékekre.

A baromfihúsról vonatkozó követelmények közül elsősorban az alkalmazott nevek és szakkifejezések definícióját, a kidolgozásra, és jelölésre vonatkozó előírásokat, minőségi követelményeket és a hatósági ellenőrzés szabályait kell megemlíteni.

Az étkezési tojásnál a tojások minősége és súly szerinti osztályba sorolását, valamint jelölésüket, csomagolásukat, és információkkal való ellátásukat szabályozzák aprólékosan a jogszabályok. Emellett kitérnek természetesen a fogalom meghatározásokra és a hatóság részéről végrehajtott ellenőrzések irányelveire.

Az EU fogyasztói egyre nagyobb mértékben keresik az úgynevezett „alternatív rendszerekben” termelt étkezési tojásokat, azaz amelyeket nem nagyüzemi módon, ketrecekben, hanem a szabadban, nagyobb istállóban, természetesebb körülmények között tartott tojótyúktojásokat. Mivel ezen tojások előállításának költségei, így fogyasztói árak is magasabbak, mint az intenzív körülmények között termelté, a jogszabályok meghatározzák azt is, milyen feltételek teljesülése mellett használhatók az egyes „alternatív rendszerre” utaló nevek és jelölések.

Magyarországon az elmúlt években jelentős lépésekre is sor került ezen előírások bevezetése érdekében. A baromfihúsról vonatkozó közösségi szabályokat a Magyar Élelmiszerkönyv 1-3-1906/90 sz. előírása tartalmazza, amely 1998. január 1.-én lépett hatályba. Azt, hogy a magyarországi feldolgozó üzemek megfelelnek az EU követelményeinek, igazolja az a tény, hogy az Unióba már ma is csak olyan üzemek termékei kerülhetnek, melyek minden tekintetben egyenrangúak az Unió létesítményekkel. Ezeket az üzemeket az EU saját állategészségügyi szolgálata rendszeresen ellenőrzi.

Ahhoz, hogy hasonló módon tegyünk eleget a Közösség tojásforgalmazásra vonatkozó előírásainak is, jelentős beruházások szükségesek. A tagországokban az említett munkafolyamatokat a nagyobb tojástermelő telepeken, vagy önállóan működő „osztályozó és csomagoló állomásokon” végzik. Az ezeken a helyeken található gépsorok még csak elszórtan találhatók meg Magyarországon. A hazai kereskedelmi mennyiség mintegy 1,5 milliárd tojás évente, az ehhez szükséges kapacitást tehát a közeljövőben létre kell hozni. Ugyanakkor a mostanában sokat emlegetett tévhitben ellentétben az Európai Unióban nem kötelező a tojások egyenkénti jelölése, ez csupán választható lehetőség. Ilyen esetben azonban meghatározott a tojáson feltüntethető információk köre, mint ahogy a csomagoláson alkalmazott jelölések is egységesítettek. Fontos továbbá megjegyezni, hogy a háznál, illetve a helyi kispiacokon értékesített étkezési tojásokra az említett forgalmazási követelmények nem vonatkoznak.

4. Harmadik országgal folytatott kereskedelem

A baromfi ágazat piacsabályozásának második központi eleme a „harmadik országokkal való” kereskedelem, amely kifejezés alatt az Európai Közösségben a külső, azaz nem EU-tagállamokkal folytatott áruforgalmat értik. Az Unió egyik tagországából egy másik tagországba történő értékesítés az egységes belső piac létrejöttétől (1993), azaz belső államhatárok eltörlésének időpontjától belkereskedelemmel, hivatalos megnevezéssel

„Közösségen belüli kereskedelem”-nek számít. Az ilyen jellegű áruforgalom védővámok, és egyéb mesterséges korlátozások nélkül történik (kivéve bizonyos állategészségügyi előírások betartatását), ugyanakkor itt export támogatások alkalmazására sincs lehetőség.

Korábban már volt szó arról, hogy az EU baromfihús termelése meghaladja a belső fogyasztást, melynek következtében az Unió évente több százezer tonna baromfi terméket kénytelen exportálni a piaci egyensúly megőrzése érdekében. Ez általában nem okoz problémát, ugyanakkor néhány termék esetében szükség van a kivitel támogatására. Ezzel párhuzamosan a Közösség védővámokkal korlátozza a belső áraknál olcsóbban érkező importot. A piaci árak stabilitását tehát az ágazatban az export-, illetve az import-szabályozáson keresztül biztosítja az Unió.

5. Az export támogatások rendszere

Az Európai Közösség számos mezőgazdasági terméket a világpiacnál magasabb költségekkel állít elő, így annak érdekében, hogy az ilyen árucikkeket külföldön értékesíteni tudja, exporttámogatást (hivatalos nevén: export-visszatérítést) fizet kereskedőinek. A visszatérítések az Unióban, illetve a más országokban előállított termékek piaci ára közötti különbséget hivatott kiegyenlíteni. A támogatások nagyságáról az úgynevezett „igazgatási bizottságok” („menedzser bizottságok”) döntenek. E bizottságokat a főbb agrártermékek, illetve termékcsoportok szerint hozták létre, feladatuk az EU központi irányító szerve, az Európai Bizottság hatáskörébe tartozó döntések előkészítése és kidolgozása. Az igazgatási bizottságok az Európai Bizottság, valamint a tagországok minisztériumainak képviselőiből áll, és az ágazat sajátosságainak megfelelő (heti, kétheti, havi) gyakorisággal üléseznek Brüsszelben (a baromfihús és tojásigazgatási bizottság általában havonta tart ülést). A támogatási kulcsokat legkésőbb 3 havonta felülvizsgálják, s a mindenkori piaci helyzetnek megfelelően módosíthatják: éles világpiaci verseny, vagy nehéz értékesítési feltételek esetén növeli, kedvező helyzetben azonban alacsonyban tartják. Az Európai Unió mindössze néhány baromfi termék kiviteléhez biztosít export szubvenciót.

A GATT/WTO Uruguay-i fordulóján megkötött Mezőgazdasági Megállapodás értelmében az Európai Uniónak 1995. július 1.-től mind az exporttámogatásban részesíthető baromfihús, illetve tojás mennyiségét folyamatosan csökkentenie kell. Előbbit az EU köteles a 2000/2001. Gazdasági évre az 1986-1990-es bázis időszakhoz viszonyítva 36%-kal, a mennyiséget pedig 21%-kal csökkenteni.

Az export ügyintézés a tagállamok intervenciók hivatalaiban történik, melyek az Európai Unió országaiban a minisztériumok mellett a mezőgazdasági szakirányítás legfontosabb állami intézményeinek számítanak. E szervezetek általában nem kizárólag intervenciók beavatkozásokkal foglalkoznak, hanem jóval sokrétűbb tevékenységet végeznek: végrehajtják a Közös Agrárpolitikából adódó adminisztratív feladatok végrehajtását. A tagállamok mezőgazdasági minisztériumai az adott ország saját agrárpolitikájának kidolgozásáért, a nemzeti hatáskörbe tartozó kérdések kezeléséért, a piaci szereplőkkel való kapcsolattartásért, továbbá a különböző Uniók intézmények munkájában s ezen keresztül - a nemzeti érdekeket képviselve - az EU Közös Agrárpolitikájának alakításáért felelősek. A baromfi ágazatban központi piaci beavatkozások, vagy termelői támogatások nincsenek, így a termékpiaca szereplői - közülük is csak a külkereskedők - az intervenciók hivatalokkal csak az export-import ügyintézés révén kerülnek kapcsolatba.

A támogatás igénybevételéhez a kereskedőnek engedélyre van szüksége. Az engedélykérelmet a korábban már említett nemzeti intervenció hivatalhoz kell benyújtani, ahonnan a heti igénylések összesítését péntekenként továbbítják az Európai Bizottságnak, ahol a beérkezett támogatási igényeket összevetik a GATT/WTO egyezmény megszabta lehetőségekkel. A rendelkezésre álló pénzügyi keret függvényében a bizottság döntést hoz arról, hogy a támogatási igényeket jóváhagyja-e, vagy csökkentett mértékű támogatást ítél meg, esetleg egyáltalán nem fizet exporttámogatást. A döntést követően az export engedélyeket a nemzeti intervenció ügynökség adja ki a kereskedőknek. Érdemes megjegyezni, hogy támogatásra csak azok jogosultak, akik legalább 12 hónapja folytatnak kereskedelmi tevékenységet a baromfi ágazatban, de a kiskereskedő és vendéglátó egységek nem tartoznak a jogosultak körébe. További feltétel, hogy az intervenció hivatalnál biztosítékot kell letétbe helyezni, amely a „kereskedő szándékának komolyságát” hivatott tanúsítani.

Az export lebonyolítása után az export engedélyt és a vám dokumentumokat be kell mutatni az intervenció hivatalba, amely általában 2-3 héten belül már ki is fizeti a megítélt támogatást a kereskedőnek.

6. Importszabályozás

Az import szabályozás jelenlegi rendszerének alapját a vámok jelentik, melyeket évente hirdetnek meg. A WTO egyezményben foglaltaknak megfelelően, az EU-nak 1995-től kezdődően hat év alatt összesen átlagosan 36%-kal kell csökkentenie a vámokat, úgy hogy termékcsoportonként minimum 15%-os mérséklés kötelező. Az Európai Közösség ugyanakkor számos kétoldalú megállapodást kötött - többek között Magyarországgal is -, melyek keretében az érvényben lévő vámszint 20%-a mellett szállíthatnak az érintett országok meghatározott mennyiségű árut az Európai Unióba. A kedvezményes vámtételű import pontos mérése érdekében az EU - az exportengedélyezéshez hasonló elven működő - engedély rendszert vezetett be e területen is.

Az egyes mezőgazdasági termékekből - így baromfihúsból és tojásból is - kedvezményes vámtétellel importálható árumennyiség nagyságát negyedévente hirdetik meg. E pályázatokon az EU tagállamok kereskedői vehetnek részt. Az engedély kérelmeket ez esetben is a tagállam intervenció hivatalához kell benyújtani, majd a bizottságnak az igényelt mennyiség nagyságán alapuló döntését követően, ugyancsak az intervenció hivatalok adják ki az engedélyeket a kereskedők részére. Ebben a rendszerben is kizárólag a már legalább 12 hónapja igazoltan az ágazatban tevékenykedő kereskedők vehetnek részt, biztosíték befizetése mellett.

A normál vámtétel megfizetése mellett lebonyolítandó behozatal esetén import engedélyre nincs szükség a megfelelő állategészségügyi bizonyítványokra azonban igen (ezek a dokumentumok természetesen minden élőállat, illetve hústermék importja esetén szükségesek).

Feltűnően alacsony áron érkező import esetén a Közösség pótvámot vet ki az árra. Pótvámok alkalmazása jelenleg mindössze öt ország (rendkívül alacsony költségekkel dolgozó dél-amerikai és távol-keleti államokról van szó) néhány termékével szemben történik.

7. A közös piaci rendtartás egyéb fontos elemei

A baromfi ágazat rendtartásának további fontos elemei közé az árjelentési kötelezettségek, valamint a statisztikai felmérések és jelzések tartoznak. E feladatok természetesen az állami szervekre hárulnak, az ő felelősségük a kért adatokat pontosan, és időben továbbítani az Európai Bizottság részére. Az árjelentésekre a piaci folyamatok alakulásának érzékelése, illetve előrejelzése érdekében van szükség, ilyen jellegű információkat rendszeres időközönként kell közölni baromfihúsról és étkezési tojásra vonatkozóan. A pótvámok rendszerének működtetése feltételezi a tagállamok területére érkező import termékek áráról szóló heti tájékoztatást.

A gazdákat sokkal közvetlenebbül érintik a statisztikai felmérésekre, illetve termelési előrejelzésekkel kapcsolatos követelmények. Ezek azonban nem egyedi, kizárólag a baromfi szektor termelőire vonatkozó szabályok, hanem a mezőgazdaság egészére kiterjedő, általános előírások. A baromfi ágazatban a nemzeti hatóságok havi rendszerességgel gyűjtenek és továbbítanak adatokat a keltetésekről és a csirketelepítésekről, mely információk alapján az Európai Bizottság rövid távú termelés előrejelzéseket készít.

A piacsabályozás jövőjével kapcsolatosan elmondható, hogy gyökeres változásra nem kell számítani, mindazonáltal a közeljövőben több, az ágazatot igen érzékenyen érintő szabálmódosításra kell felkészülni. Ezek közül elsősorban az állategészségüggyel, illetve ennek részterületével, az úgynevezett „animal welfare”-rel, azaz állatvédelemmel, állatjóléttel kapcsolatos szabályozás alakulása lehet meghatározó. Az Európai Unióban, különösen az északi államokban rendkívül nagy hangsúlyt helyeznek az állatokkal, ezen belül a gazdasági haszonállatokkal való emberi bánásmódra. Az állatvédő mozgalmak követeléseinek nem csekély hányada erősen vitatható, de az tény, hogy az elmúlt évek során igen komoly befolyásra tettek szert, és nézeteik egyre látványosabban tükröződnek vissza az EU jogszabály alkotó munkájában is. A baromfi ágazatot illetően elsősorban a ketreces tojótyúk tartásra vonatkozó állatvédelmi előírások lesznek szigorúbbak, melyek értelmében növelni kell az egy állatra jutó férőhely nagyságát, de egyéb tartási követelményeken is javítani kell.

Meg kell említeni ugyanakkor azt is, hogy a Közös Agrárpolitika várható reformja a gabona árak csökkentését irányozza elő, mely révén jelentősen csökkenhet a baromfi termelés költségszintje.

8. Összefoglalás

Az EU mezőgazdasági támogatásának alapelveit vizsgálva megállapítható, hogy az EU a termelést kompenzáló és az exportot támogató szubvenciók helyett már inkább a piacokonform beruházásokat és a termelést strukturálisan elsegítő intézkedéseket támogatja a szubszidiaritás (pótlás) és az addicionalitás (kiegészítés) elvén.

Ezen elvek alapján részesülnek az egyes tagországok a közösségi támogatásból, amelyhez a nemzeti, regionális és helyi agrártámogatásokat - csoportosítva és egymásra építve - igazítják.

Az Európai Unióban a baromfihús és tojás ágazatot nem elsősorban a mesterséges módon kialakított szabályozók, hanem a piaci törvények irányítják. Miáltal az ismertett szabályozási rendszer jelentős módosulása a közeljövőben nem várható, a magyar arra kell felkészülniük, hogy központi „gondoskodás”, azaz különböző támogatások helyett saját szakértelmükre és tapasztalataikra, valamint Magyarországnak a baromfitermelésben kiaknázható kedvező adottságaira (kitűnő gabonatermő képesség, jó export piacok) kell támaszkodniuk.

Az Európai Unióhoz történő csatlakozás azonban nem csupán a fokozódó versenyhelyzetet jelenti. A hazai termelők előtt egy többszázmilliós piac nyílik meg, kiaknázható értékesítési lehetőségekkel, a szabadon áramló szellemi, tőke és egyéb gazdasági javak korlátozás nélküli áramlásának pozitívumaival. A magyar gazdaság - s ezen belül a mezőgazdaság - kellő felkészülés segítségével olajozottan működő része lehet a világ egyik legnagyobb gazdasági hatalmának, mely hosszú távon biztosíthatja a magyar polgárok jólétét.

9. Irodalomjegyzék

Hajdu Zoltán:

A baromfi ágazat közös piaci szabályozása az Európai Unióban.

Dr. Mészáros Sándor:

Az EU csatlakozás és a magyar agrárgazdaság versenyképességének összefüggései

Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ:

Mezőgazdaságunk útja az Európai Unióba, témadokumentáció

Tartalomjegyzék

1.	<i>Bevezetés</i>	2
2.	<i>A baromfi ágazat piac szabályozása</i>	2
3.	<i>Forgalmazási-értékesítési követelmények</i>	4
4.	<i>Harmadik országgal folytatott kereskedelem</i>	5
5.	<i>Az export támogatások rendszere</i>	6
6.	<i>Importszabályozás</i>	7
7.	<i>A közös piaci rendtartás egyéb fontos elemei</i>	8
8.	<i>Összefoglalás</i>	8
9.	<i>Irodalomjegyzék</i>	10